

Innst. 218 L

(2012–2013)

Innstilling til Stortinget
fra finanskomiteen

Prop. 141 L (2011–2012) og Prop. 66 L (2012–2013)

Innstilling fra finanskomiteen om endringer i ligningsloven og merverdiavgiftsloven mv. (kontrollbestemmelser og personalliste)

Til Stortinget

1. Innledning

1.1 Sammendrag

Finansdepartementet har i Prop. 141 L (2011–2012) lagt fram forslag til lov om endringer i ligningsloven og merverdiavgiftsloven mv. (kontrollbestemmelser og personalliste). I proposisjonen inngår forslag

- til nye kontrollbestemmelser i ligningsloven og merverdiavgiftsloven mv.
- om innføring av en ordning med personalliste.

Tillegg til Prop. 141 L (2011–2012) ble fremmet i Prop. 66 L (2012–2013).

1.2 Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Gunvor Eldegard, Gerd Janne Kristoffersen, Marianne Marthinsen, Nina Mjøberg, Torfinn Opheim, Knut Storberget og Dag Ole Teigen, fra Fremskrittspartiet, Ida Marie Holen, fung. leder Ketil Solvik-Olsen, Kenneth Svendsen og Christian Tybring-Gjedde, fra Høyre, Gunnar Gundersen, Arve Kambe og Jan Tore Sanner, fra Sosialistisk Venstreparti, Geir-Ketil Hansen, fra Senterpartiet, Magnhild Meltveit Kleppa, fra Kristelig Folke-

parti, Hans Olav Syversen, og fra Venstre, Borghild Tenden, viser til at regjeringens vurderinger og forslag er nærmere omtalt i Prop. 141 L (2011–2012) og Prop. 66 L (2012–2013). Nedenfor gjengis kun kortere oppsummerende sammendrag fra hovedproposisjonen. For nærmere omtale av regjeringens vurderinger og forslag, vises det til Prop. 141 L (2011–2012) og tillegg til Prop. 141 L (2011–2012) omtalt i Prop. 66 L (2012–2013).

2. Nye kontrollbestemmelser i ligningsloven og merverdiavgiftsloven mv.

2.1 Sammendrag

2.1.1 Innledning

Skatte- og avgiftspliktiges plikt til ukrevd å levere oppgaver over egne forhold er et grunnleggende fundament for et velfungerende skatte- og avgiftssystem. Det er av avgjørende betydning for riktig skatte- og avgiftsfastsetting at myndighetene i rett tid får fullstendige og korrekte opplysninger. Bestemmelser om ukrevd opplysningsplikt for de skatte- og avgiftspliktige om egne forhold finnes blant annet i ligningsloven kapittel 4 og merverdiavgiftsloven kapittel 15. Bestemmelsene er basert på et prinsipp om selvangivelse eller selvdeklarerer. Bakgrunnen for dette er at skatte- og avgiftsmyndighetenes behandling av skatte- og avgiftskrav er et masseforvaltningssystem som er helt avhengig av den skatte- og avgiftspliktiges egne opplysninger. Det er også den skatte- og avgiftspliktige som er best i stand til å skaffe mange av de opplysningene som er nødvendige for å fastsette skatt og avgift.

I tillegg til opplysninger fra den skatte- eller avgiftspliktige selv, leverer tredjeparter en stor mengde opplysninger til skatte- og avgiftsmyndighe-

tene. Opplysninger som skal gis ukrevd fra tredjeparter er mest vanlig på ligningsområdet. Bestemmelser om dette finnes i ligningsloven kapittel 6. Disse bestemmelsene pålegger for eksempel arbeidsgivere og banker ukrevd å innberette til skattemyndighetene en rekke opplysninger om skattytere som de har forbindelse med. Slike tredjepartsopplysninger utgjør hoveddelen av ligningsmyndighetenes såkalte grunnlagsdata, og er en nødvendig forutsetning for forhåndsutfylling av selvangivelsen for personlige skattytere.

Betydelige beløp kan unndras fra beskatning eller avgiftsberegning ved at skatte- og avgiftspliktige eller tredjeparter ikke gir riktige og fullstendige opplysninger til skatte- og avgiftsmyndighetene. Det er av stor samfunnsmessig betydning at kontrollmyndighetene kan avdekke slike brudd på opplysningsplikten. Skatte- og avgiftsmyndighetene har derfor adgang til å innhente kontrollopplysninger fra de skatte- og avgiftspliktige og fra tredjeparter. Forutsetningen for at det skal oppstå en plikt for skatte- og avgiftspliktige eller tredjeparter til å gi slike kontrollopplysninger er at kontrollmyndighetene fremmer krav om opplysninger. Slike krav kan fremmes gjennom henvendelse til eller ved kontroll hos de skatte- og avgiftspliktige eller tredjeparter. Bestemmelser om innhenting av kontrollopplysninger og kontroll hos de opplysningspliktige finnes blant annet i ligningsloven kapittel 4 og 6 og i merverdiavgiftsloven kapittel 15 og 16.

Bestemmelsene om innhenting av kontrollopplysninger fra skatte- og avgiftspliktige og tredjeparter har ulik utforming og ulik rekkevidde. Etter departementets oppfatning bør en unngå ulikheter mellom bestemmelsene dersom det ikke foreligger særlige grunner som tilsier ulik utforming. Enhetlig utforming av bestemmelsene er en fordel for skatte- og avgiftsmyndighetene, og gjør også reglene enklere å forholde seg til for den som blir kontrollert. Hjemlene for innhenting av kontrollopplysninger bør derfor samordnes i større grad enn i dag.

I proposisjonen fremmer departementet blant annet forslag om endringer i bestemmelsene i ligningsloven og merverdiavgiftsloven om kontrollopplysninger fra og kontrollundersøkelse hos de skatte- og avgiftspliktige og tredjeparter. Departementet foreslår også å samle reglene om tredjeparters plikt til ukrevd å gi opplysninger i et eget kapittel i ligningsloven, men foreslår ikke endringer i hvilke opplysninger tredjeparter skal gi ukrevd. Departementet foreslår heller ikke endringer i reglene om skatte- og avgiftspliktiges plikt til ukrevd å gi opplysninger til skatte- og avgiftsmyndighetene.

Endringene vil først og fremst få betydning for skatteetaten. Gjennom reglene om merverdiavgift

ved innførsel av varer vil endringene i noen utstrekning også få betydning for toll- og avgiftsetaten.

I tillegg fremmer departementet forslag om en endring i tolloven om plikt til å gi kontrollopplysninger om tollskyld.

Departementet har igangsatt en bred gjennomgang av forvaltningsregelverket på skatteetatens område med sikte på større grad av harmonisering av regelverket, jf. omtale i Prop. 1 LS (2011–2012) Skatter, avgifter og toll 2012, punkt 27.4. En slik gjennomgang vil omfatte temaer som opplysningsplikt for skatte- og avgiftspliktige, endring, partsinnsyn, dekning av sakskostnader mv. Dette prosjektet er omfattende, og vil først kunne gjennomføres på noe lengre sikt.

2.1.2 Departementets forslag

Departementet foreslår at skatte- og avgiftspliktiges plikt til å gi opplysninger om egne forhold etter krav fra skatte- og avgiftsmyndighetene endres fra å være knyttet til bestemte dokumenter til i stedet å knyttes til opplysningenes innhold. Utviklingen har gått i retning av at opplysningene som er relevante for skatte- og avgiftskontrollen, ikke nødvendigvis finnes i bestemte dokumenter som kan oppregnes på forhånd. Det avgjørende for skatte- og avgiftspliktiges plikt til å gi slike kontrollopplysninger vil da være om den aktuelle opplysningen kan være av betydning for vedkommendes ligning eller avgiftsfastsettelse. Departementet foreslår også at skatte- og avgiftspliktige skal ha plikt til å legge fram kontrollopplysninger som kan være av betydning for vedkommendes bokføring. På denne måten kan skatte- og avgiftsmyndighetene foreta kontroller av bokføringen før utløpet av oppgavefristene og sikre at grunnlaget for de skatte- og avgiftspliktiges rapportering i for eksempel selvangivelsen og merverdiavgiftsoppgaven er korrekt.

Departementet foreslår å videreføre bestemmelsen i ligningsloven om at skattyters plikt til å gi kontrollopplysninger om egne forhold som hovedregel går foran taushetsplikt, men foreslår å utvide virkeområdet fra å gjelde bokføringspliktige til generelt å gjelde skattytere som er pliktige til å gi kontrollopplysninger. En tilsvarende bestemmelse om unntak fra taushetsplikt for avgiftssubjekt som plikter å gi kontrollopplysninger, foreslås inntatt i merverdiavgiftsloven.

Departementet foreslår å oppheve bestemmelsen om at ligningsmyndighetene kan oppfordre skattyter til å gi opplysninger. Departementet legger til grunn at det likevel fortsatt vil være adgang til å spørre skatte- og avgiftspliktige uten at de pålegges noen plikt, for eksempel når forespørselen gjelder klargjøring av poster i en innsendt oppgave.

Departementet foreslår endringer i bestemmelsene i ligningsloven og merverdiavgiftsloven om plikt for tredjeparter til å gi kontrollopplysninger. De gjeldende bestemmelsene om kontrollopplysninger fra bestemte tredjeparter på enkelte områder foreslås erstattet av færre og mer generelle bestemmelser. Etter departementets forslag skal hovedregelen være at enhver tredjepart har plikt til å gi kontrollopplysninger som kan ha betydning for noens skatte- eller avgiftsfastsettelse. I likhet med kontrollopplysninger fra skatte- og avgiftspliktige foreslås det atplikten for tredjepart til å gi kontrollopplysninger knyttes til opplysningenes innhold og ikke dokumenter. Forslaget innebærer en utvidelse både av hvem som plikter å gi opplysninger og av hvilke opplysninger som pliktes gitt. Skatte- og avgiftsmyndighetene skal kunne kreve opplysninger også om ikke navngitte aktører. Etter forslaget skal det videre være adgang for skatte- og avgiftsmyndighetene til å foreta kontroll for å finne tjenlige kontrollobjekter, såkalt målretting av kontroller. Det foreslås lovfestet at slike kontroller bare kan gjennomføres når det foreligger særlig grunn. Etter departementets forslag skal det kunne bes om opplysninger om både næringsdrivende og privatpersoner.

Når det gjelder hvilke tredjeparter det kan kreves opplysninger fra, foreslår departementet begrensninger med hensyn til privatpersoner. Etter departementets oppfatning bør det være høyere terskel for å be om kontrollopplysninger fra privatpersoner. Departementet foreslår derfor ingen utvidelse av privatpersoners plikt til å gi tredjepartsopplysninger. Privatpersoner vil etter gjeldende regler bare ha plikt til å gi opplysninger om

- arbeid på bygg eller anlegg
- tilgodehavende og gjeld som navngitt person mv. har
- forhold som kan ha betydning for spørsmålet om utleier av fast eiendom er skattepliktig og for omfanget av skatteplikten
- lønn og annen godtgjøring for arbeid
- de mellommenn vedkommende har gitt oppdrag, og om størrelsen av vederlag som omfattes av oppdraget gjennom et nærmere angitt tidsrom

Departementet foreslår en oppdatering av opplysningsplikten for tilbydere av elektronisk kommunikasjonsnett eller -tjeneste, som medfører at de kan få plikt til å gi opplysninger om elektronisk kommunikasjonsadresse i tillegg til hemmelig telefonnummer eller andre abonnementsopplysninger. Det foreslås ingen endringer i offentlige organers plikt til å gi kontrollopplysninger.

Departementet foreslår ingen endringer i pliktene for tredjeparter til ukrevd å gi de opplysningene som blant annet benyttes ved forhåndsutfylling av selvan-

givelsen, for eksempel om lønn, aksjeinntekter, fordringer og gjeld. For å gjøre regelverket mer oversiktlig, foreslår departementet likevel at disse bestemmelsene samles i et eget kapittel i ligningsloven.

Departementet foreslår at regler om kontrollundersøkelse hos skatte- og avgiftspliktige og tredjeparter samles i en felles bestemmelse. Rammen for opplysningsplikt ved kontrollundersøkelser følger av de ovennevnte forslagene til bestemmelser om plikt til å gi opplysninger. Departementet foreslår at det i lovteksten presiseres at det ikke skal være plikt til å gi adgang til kontrollundersøkelser i private hjem, med mindre de opplysningspliktige utøver næringsvirksomhet fra hjemmet.

Videre foreslår departementet at det i tolloven inntas en generell bestemmelse om plikt til å gi kontrollopplysninger. Departementet foreslår at den som har plikt til å gi opplysninger etter tolloven, etter krav fra tollmyndighetene skal gi opplysninger som kan ha betydning for tollskyld.

I tillegg foreslår departementet endringer i enkelte saksbehandlingsregler.

2.1.3 *Nærmere om bakgrunnen for forslagene*

INNLEDNING

Skatteunndragelser fører til store inntektstap for staten, midler som dermed ikke kommer fellesskapet til gode. I tillegg fører skatteunndragelser til konkurransevridning og omfordeling av kostnader i samfunnet, siden de som ikke betaler skatter og avgifter ikke har samme utgifter og dermed kan tilby lavere priser på tjenester og varer. Manglende tiltak overfor denne typen lovbrudd kan føre til negative ringvirkninger. Hvis lovlydige aktører opplever at konkurrenter kan øke sin fortjeneste gjennom å unndra skatter og avgifter uten at det får konsekvenser, svekker dette motivasjonen for å opptre lovlydig.

Skatteunndragelser bidrar til en urettferdig fordeling av skattebyrdene. De som unnlater å betale skatter og avgifter, velter skattebyrden over på de lojale skattyterne, som dermed i tillegg til å betale sin egen andel til fellesskapet også må finansiere den delen av velferdsgodene som skulle ha vært betalt av dem som unndrar. Å sørge for at skatte- og avgiftsmyndighetene har tilstrekkelige muligheter til å avdekke skatteunndragelser gjennom sine kontroller er et viktig tiltak for å styrke innsatsen mot denne typen unndragelser, og for å opprettholde legitimiteten i skattesystemet.

BEHOV FOR NYE KONTROLLBESTEMMELSER

Det norske skatte- og avgiftssystemet er basert på at de som er opplysningspliktige gir korrekte opplysninger til skatte- og avgiftsmyndighetene til rett tid. I

motsetning til forvaltningsloven, som pålegger forvaltningen ansvaret for at en sak er godt nok opplyst, er det etter skatte- og avgiftslovgivningen den skatte- og avgiftspliktige selv som i utgangspunktet er ansvarlig for sakens opplysning. Dette følger blant annet av den generelle bestemmelsen i ligningsloven § 4-1, der det heter at den som har plikt til å gi opplysninger etter kapittel 4, «skal bidra til at hans skatteplikt i rett tid blir klarlagt og oppfylt. Han skal også gjøre vedkommende myndighet oppmerksom på feil ved ligningen og skatteoppgjøret.» Skattyters plikt til å opplyse om egne inntekts- og formuesforhold til ligningsmyndighetene er en grunnleggende forutsetning for en korrekt ligning og et velfungerende ligningssystem. Også merverdiavgiftssystemet er basert på at avgiftssubjektene har en omfattende opplysningsplikt om egne forhold. Det følger av merverdiavgiftsloven § 15-1 at det er avgiftssubjektet selv som skal innberette opplysningene i omsetningsoppgaven. Det er også den merverdiavgiftspliktige som selv har ansvaret for å registrere seg i Merverdiavgiftsregisteret, jf. merverdiavgiftsloven § 2-1.

Selv om ligningsmyndighetene automatisk mottar et omfattende grunnlagsmateriale i form av tredjepartsopplysninger, er det viktig for kvaliteten på ligningen at skattyterne oppfyller sin opplysningsplikt. Dette gjelder særlig næringsdrivende, som det foreligger færre kontrollopplysninger om, og som ofte har mer kompliserte ligningsforhold enn lønns-takere og pensjonister.

Skatte- og avgiftssystemet kan ikke baseres utelukkende på tillit til at skattyter eller den avgiftspliktige oppfyller sin opplysningsplikt. Betydelige beløp kan unndras fra beskatning eller avgiftsberegning ved at skatte- og avgiftspliktige og tredjeparter unnlater å gi riktige eller fullstendige opplysninger til skattemyndighetene. For å sikre korrekt fastsettelse av skatter og avgifter er det nødvendig med kontroll av at opplysningsplikten oppfylles.

Det er viktig at skatte- og avgiftsmyndighetene gjennom sine kontroller får mulighet til å avdekke flest mulig brudd på opplysningsplikten. Kontrollen må ikke bare avdekke enkle forhold, men også de forhold som er vanskeligere å kontrollere. En reell oppdagelsesrisiko for å sikre etterlevelse av opplysningsplikten bør finnes i hele spekteret av de brudd som kan tenkes på opplysningspliktreglene. Det er imidlertid særlig viktig at kontrollen avdekker de mer alvorlige skatteunndragelser. En kontrollstrategi som ikke i tilstrekkelig grad fanger opp disse unndragelsene, vil på sikt svekke skattesystemets legitimitet, med negative konsekvenser for skattemoral og borgernes syn på velferdssamfunnets fellesgoder. Kontrollstrategien bør sammen med opplysningspliktreglene og sanksjonssystemet også ha en preventiv effekt.

Skatte- og avgiftsmyndighetenes kontrollregler må også ta høyde for en utvikling med raskere og enklere kommunikasjon og flere transaksjoner over landegrensene.

Etter departementets oppfatning er det viktig å modernisere kontrollregelverket på skatte- og avgiftsmyndighetenes område. Gjennomgangen må ta sikte på å sørge for tilstrekkelige kontrollhemler tilpasset dagens samfunn og kontrollhemler som er robuste for fremtidig utvikling.

På den annen side må skatte- og avgiftsmyndighetenes kontrollbehov avveies mot hensynet til de skatte- og avgiftspliktige og tredjeparter. Det er viktig at deres rettssikkerhet ivaretas på en god måte. For eksempel kan personvern hensyn, taushetspliktsregler og de opplysningspliktiges arbeidsbyrde med å fremskaffe opplysninger tale for begrensninger i skatte- og avgiftsmyndighetenes adgang til kontroll.

Endringer i skatteetatens organisering har også ført til at en ved samme kontroll ofte behandler saker både etter skatteloven og merverdiavgiftsloven. Forskjellige kontrollregler for de forskjellige skatte- og avgiftsartene gjør i slike tilfeller kontrollen unødvendig komplisert. Etter departementets oppfatning bør derfor kontrollreglene for de ulike skatte- og avgiftsartene være mest mulig like. Ubegrunnede forskjeller i regelverket bør fjernes slik at etaten kan utføre sin virksomhet på en rasjonell og kostnadseffektiv måte. Mer enhetlig utformede kontrollregler vil også være enklere å forholde seg til for den som blir kontrollert.

NOU 2009: 4 TILTAK MOT SKATTEUNNDRAGELSER

Skatteunndragelsesutvalget ble oppnevnt 1. juni 2007 for å bidra til å skjerpe kampen mot skatteunndragelser gjennom en samlet gjennomgang av sentrale deler av det regelverket og den praksis som ligger til grunn for myndighetenes muligheter for å avdekke skatteunndragelser. Utvalgets mandat var i hovedsak å gjennomgå regler og muligheter for opplysninger og kontroll, og komme med forslag til regelendringer og andre tiltak på disse områdene. Utvalget avga sin utredning NOU 2009: 4 Tiltak mot skatteunndragelser 24. februar 2009. Skatteunndragelsesutvalget har kommet med forslag til endringer på en rekke områder. Flere av forslagene er fulgt opp med lovendringer. Dette gjelder blant annet tiltak som retter seg mot bruken av kontante betalingsmidler, herunder forslag om å nekte næringsdrivende fradrag rett for kostnader som ikke er betalt via bank, og forslag om å gjøre kjøper av tjenester (og varer sammen med tjenester) medansvarlig for skatt og merverdiavgift som den som leverer tjenesten har unndratt, dersom kjøpesummen overstiger 10 000 kroner og kjøperen ikke har betalt via bank. Det er videre vedtatt

- en hjemmel for tollmyndighetene til å ilegge overtredelsesgebyr ved brudd på plikten til å deklare valuta og andre betalingsmidler over 25 000 kroner
- utvidet adgang for Økokrim til å gi informasjon mottatt etter hvitvaskingsloven til skatteetaten og toll- og avgiftsetaten
- at revisor skal sende kopi til skatteetaten av brev til den revisjonspliktige som begrunner hvorfor revisor unnlater å skrive under på næringsoppfølgingen og kontrolloppstillingen
- at skatte- og avgiftsmyndighetene kan gi opplysninger til bruk for tilsynsformål til Tilsynsrådet for advokatvirksomhet
- å lovfeste en utvidet frist for endring av ligning der skattyter har unnlatt å opplyse om feil i ligningen
- bestemmelser om alminnelig opplysningsplikt i skatte- og avgiftslovgivningen

Skatteunndragelsesutvalget gikk også gjennom plikten til å gi kontrollopplysninger om egne og andres forhold etter krav fra skatte- og avgiftsmyndighetene. Utvalget foreslår at hjemlene for innhenting av kontrollopplysninger for toll, skatt og avgift samordnes og moderniseres. Videre foreslår utvalget å endre rekkevidden av kontrollhjemlene, særlig ved innhenting av opplysninger fra tredjepart, slik at kontrollmyndighetene blir bedre rustet til å møte de særlige utfordringene og utviklingstrekkene som kontrollatene står overfor i dag.

Skatteunndragelsesutvalgets utredning, NOU 2009: 4 Tiltak mot skatteunndragelser, ble sendt på høring 11. mars 2009. Høringsfristen utløp 11. juni 2009.

Datatilsynet uttaler at samordning av regelverket om kontroll og opplysningsplikt i skatte- og avgiftslovgivningen fremstår som fornuftig, men er noe i tvil om de endringer som foreslås er egnet til å oppnå formålet. Tilsynet etterlyser vektlegging av personvern hensyn i rapporten. Den Norske Advokatforening er enig i at det er viktig å motvirke skatteunndragelser, men mener at forslagene på flere sentrale punkter går for langt. Den norske Revisorforening uttaler at en for omfattende opplysningsplikt vil kunne komme i konflikt med andre tungtveiende hensyn som personvern, rettssikkerhet og hensynet til rimelige administrative byrder. Sparebankforeningen og Finansnærings Hovedorganisasjon fremhever at hensynet til personvern tilsier at spredning av personinformasjon bør unngås eller begrenses, og at det må godtgjøres gode saklige grunner for slik spredning. LO understreker viktigheten av de tiltak utvalget foreslår om kontrollopplysninger. Norges kemner- og kommuneøkonomers forbund støtter

utvalgets forslag om en samordning av bestemmelsene om plikt til å gi kontrollopplysninger.

Norsk Tollerforbund uttaler generelt at det er positivt at regler vedrørende skatter og avgifter ses i sammenheng.

Norsk Øko-Forum støtter utvalgets forslag til endringer i reglene om kontrollopplysninger. NTL Skatt ser positivt på forslaget om å samordne kontrollhjemlene for skatt, merverdiavgift og andre avgifter, da det anses svært uheldig at dagens kontrollhjemler etter reorganiseringen av skatteetaten både er ulikt utformet og til dels også har ulik rekkevidde.

Nærings- og handelsdepartementet viser til at det er viktig at det blir gjort en grundig vurdering av om de ulike informasjonspliktene er målrettede og effektive for å hindre skatteunndragelser og holde nytten opp mot belastningene for næringslivet. NHO støtter en teknisk omlegging slik at regelverkene for de ulike kontrollmyndigheter blir mest mulig parallelle. NHO mener det er grunn til å vurdere en lovfesting av den negative avgrensningen av opplysningsplikten. Skattebetalerforeningen anser det bekymringsfullt at tredjemenn stadig blir ilagt flere og mer omfattende plikter. Foreningens inntrykk er at skattemyndighetene i dag ikke evner å nyttiggjøre seg eksisterende hjemler og innsamlet informasjon i tilstrekkelig grad, og det uttales at det da bør utvises forsiktighet med å utvide skattyternes plikter overfor skattemyndighetene. Etter foreningens syn er personvern hensyn gjennomgående tillagt for liten vekt i utvalgets arbeid. Skattedirektoratet uttaler at mer omfattende og generelle kontrollhjemler vil være positivt for skatteetatens kontrollarbeid, og det er også positivt at kontrollhjemlene samordnes på de forskjellige fagområdene. Toll- og avgiftsdirektoratet uttaler at det er viktig at skatte- og avgiftsregelverket så langt det lar seg gjøre blir mer ensartet, og mener at en samordning av hjemlene for innhenting av kontrollopplysninger er et meget godt tiltak. PricewaterhouseCoopers AS er gjennomgående negativ til Skatteunndragelsesutvalgets utredning, og mener generelt at myndighetenes hjemler for tiltak, blant annet for innhenting av informasjon, etter dagens regelverk er omfattende og kanskje for vide.

Høringsinstansenes merknader gjengis mer utførlig i hovedproposisjonen i tilknytning til behandlingen av de enkelte forslagene.

2.1.4 Økonomiske og administrative konsekvenser

For skatte- og avgiftsmyndighetene vil forslagene til nye kontrollbestemmelser gi bedre muligheter til bekjempelse av skatteunndragelser gjennom større adgang til kontroll. Forslagene vil i seg selv ikke bidra til økte kostnader for skatte- og avgifts-

myndighetene, men vil bidra til at de kan gjennomføre mer effektive kontroller. I den utstrekning forslagene bedrer skatte- og avgiftsmyndighetenes bekjempelse av skatteunndragelser, vil forslagene bidra til at skatt og merverdiavgift i større grad enn i dag blir beregnet og betalt i henhold til regelverket. Dette vil i så fall gi økte skatte- og avgiftsinntekter for det offentlige. Det er vanskelig å anslå i hvor stor grad forslagene vil bidra til økt proveny, og departementet har derfor ikke gjort forsøk på å beregne provenyvirkninger.

Departementet har følgelig heller ikke grunnlag for å anslå i hvilken grad forslagene til nye kontrollbestemmelser samlet sett vil ha vesentlige økonomiske konsekvenser for de skatte- og avgiftspliktige eller opplysningspliktige tredjeparter. Det foreslås ikke endringer i tredjeparters opplysningsplikt, dvs. tredjeparters plikt til ukrevd å gi opplysninger til ligningsmyndighetene. Departementet antar at de øvrige forslagene til nye kontrollbestemmelser ikke i seg selv vil medføre vesentlig økte byrder for de opplysningspliktige. Samordning av bestemmelsene om opplysningsplikt og kontroll i ligningsloven og merverdiavgiftsloven vil gjøre regelverket enklere å forholde seg til. Dette vil innebære en forenkling for skatte- og avgiftspliktige og tredjeparter og deres medhjelpere.

2.2 Komiteens merknader

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, slutter seg til regjeringens forslag til nye kontrollbestemmelser i ligningsloven og merverdiavgiftsloven mv. Bakgrunnen for forslagene er at skatteunndragelser fører til at staten taper store inntekter, som dermed ikke kommer fellesskapet til gode. I tillegg er skatteunndragelser konkurransevridende ved at de som ikke betaler skatter og avgifter kan tilby tjenester til en lavere pris enn de som betaler. Manglende tiltak mot skatte- og avgiftsunndragelser svekker motivasjonen for å opptre lovlydig. Derfor er de endringene som nå er foreslått, som bygger på forslag i NOU 2009: 4 Tiltak mot skatteunndragelser, nødvendige.

Flertallet understreker, slik det også er omtalt i proposisjonen, at det er skattyters plikt å opplyse om egne inntekts- og formuesforhold. Dette gjelder også for merverdiavgiften. Flertallet støtter departementet i synet på at skatte- og avgiftssystemet ikke utelukkende kan basere seg på opplysninger fra skattyter selv, men at det er helt nødvendig å innhente kontrollopplysninger fra tredjepart. Flertallet deler det syn at skatte- og avgiftsmyndighetenes kontrollbehov må avveies mot hensynet til både skattyters og tredjeparts rettssikkerhet.

Flertallet ser at endringer i skatteetatens organisering har ført til at en ved samme kontroll ofte behandler saker både etter skatteloven og merverdiavgiftsloven. Flertallet støtter departementets syn om at kontrollreglene for skatt og avgift må være mest mulig like for å øke kontrollorganets effektivitet samt gjøre det enklere å forholde seg til for den som blir kontrollert.

Komiteens medlemmer fra Framskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre mener skatte- og avgiftspliktiges plikt til ukrevd å levere oppgaver over egne forhold er et grunnleggende fundament for et velfungerende skatte- og avgiftssystem. Disse medlemmer ser også skatteunndragelser som en åpenbar og betydelig utfordring. Det er viktig at riktig og komplett informasjon blir innrapportert. Behovet for samordning og oppdatering av lovverket i tråd med samfunns- og teknologiutviklingen, er også åpenbar. Men disse medlemmer mener at dette burde tas sammen med framlegg av den varslede felles skatteforvaltningslov, slik at man kunne få en helhetlig gjennomgang av de utfordringer som også åpner seg.

Disse medlemmer merker seg at det ikke fremmes forslag om endringer i hvilke opplysninger tredjepart skal gi ukrevd eller i reglene om skatte- og avgiftspliktiges plikt til ukrevd å gi opplysninger.

Når disse medlemmer allikevel er svært skeptiske til de endringer som foreslås, skyldes det følgende forhold:

- Skatteunndragelsesutvalgets forslag kommer i små porsjoner, framfor som et samlet forslag. Det vanskeliggjør mulighetene for å se sammenhengene og helheten.
- Å utvide opplysningsplikten til å gå fra å gjelde dokumenter til å gjelde alle opplysninger, generelt, er en omfattende endring. Behovet for endringene dokumenteres ikke og avveies ikke mot andre hensyn. Det vises til høringsuttalelser der bl.a. Datatilsynet, Advokatforeningen og BI har advart mot mangel på grensesetting og innsamling av overskuddsinformasjon.
- Hvorfor skal en innhente kontrollopplysninger før rapporteringsfrist er ute?
- Opplysningsplikt opp mot taushetsplikt er en utfordrende og vanskelig problemsstilling som departementet ikke lykkes med å klargjøre i denne proposisjonen.
- Utvidelsen av opplysningsplikten for tredjepart er både et spørsmål om hvor omfattende kontrollhjemlene skal være og hvilken byrde man skal pålegge tredjepart. Potensielt kan belastningen bli stor, på mange måter. I proposisjonen er det ingen forslag som begrenser eller presiserer

hvilke opplysninger tredjepart skal gi utover vilkåret om at opplysningene skal ha betydning for noens skatte- og avgiftsfastsettelse. «Særlig grunn» skal foreligge, men er ikke strengere definert enn at det holder med at kontrollmyndighetene finner områder som de ønsker å undersøke nærmere på bakgrunn av indikasjoner på mulige skatte- og avgiftsunndragelser.

Disse medlemmer ser en stor fare for at overskuddsinformasjonen kan bli enorm og merker seg at det ikke er formalisert noen begrensninger. Dette er spørsmål som er av stor viktighet og av stor betydning med hensyn til den enkeltes rettssikkerhet, og disse medlemmer finner ikke at departementet har foretatt de nødvendige avveininger og grensedragninger på dette området. Proposisjonen er mangelfull i sin presentasjon av utfordringene og mangler vesentlige diskusjoner av utfordringene knyttet til overskuddsinformasjon, rettssikkerhet og personvern. Disse medlemmer mener endringene som foreslås bør drøftes helhetlig og presenteres sammen med den varslede skatteforvaltningsloven.

Disse medlemmer fremmer derfor følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake med en helhetlig gjennomgang og drøfting av rettssikkerhets- og personvernutfordringene knyttet til kontrollmyndighetenes innhenting av informasjon som er lagret elektronisk, hvor blant annet forslag om å utvide plikten til å gi kontrollopplysninger til enhver tredjepart, forholdet til taushetsreglene mv. må vurderes på nytt.»

3. Innføring av en ordning med personalliste

3.1 Sammendrag

3.1.1 Forslag og bakgrunn

Departementet foreslår å innføre en ordning med personalliste innen bransjene restaurant-/serveringsvirksomhet, frisørvirksomhet/skjønnhetspleie og bilpleie/bilverksted.

Forslaget medfører at arbeidsgivere i disse bransjene pålegges å føre en daglig oppdatert oversikt over hvilke personer som til enhver tid er på jobb. Plikten til å føre personalliste foreslås fastsatt i bokføringsloven ny § 3 a, mens bestemmelser om hvilke bransjer som skal omfattes av personallisteordningen, om føring og oppbevaring av listen og plikt til å dokumentere den ansattes identitet foreslås fastsatt i forskrift 1. desember 2004 nr. 1558 om bokføring (bokføringsforskriften).

Videre foreslås det at skattekontoret skal kunne illegge den som ikke oppfyller sin plikt til å føre og oppbevare listen et overtredelsesgebyr. Bestemmelsen om overtredelsesgebyr foreslås tatt inn i ligningsloven ny § 10-9.

Svart arbeid representerer et samfunnsproblem ved at det offentlige taper inntekter, og fører til en uheldig konkurransevridning innad i de bransjer hvor svart arbeid er et problem. Formålet med reglene om personalliste er å motvirke svart arbeid. Når virksomhetene må føre en løpende oppdatert skriftlig oversikt over det personalet som til enhver tid er på jobb, vil skatte- og avgiftsmyndighetene lettere kunne identifisere svart arbeid ved kontroll på arbeidsplassen. En slik ordning vil være et godt virkemiddel for skattemyndighetenes kontroll av lønnsområdet. Departementet legger til grunn at ordningen ikke bare vil bidra til å avdekke svart arbeid, men også til å øke antall registrerte virksomheter og øke innrapporteringen av lønn, og at ordningen gjennom dette vil bidra til å øke seriøsiteten innenfor de bransjer som vil bli omfattet av ordningen.

Bakgrunnen for forslaget er en ordning med «personalliggare» som ble innført i Sverige i 2007, og forslag om innføring av en tilsvarende ordning i Norge i to separate utredninger:

- Skatteunndragelsesutvalgets utredning NOU 2009: 4 Tiltak mot skatteunndragelser
- Bokføringsstandardstyret i Norsk Regnskaps-Stiftelse sin delrapport III Forslag til endringer i bokføringsforskriften.

Skatteunndragelsesutvalget og Bokføringsstandardstyret har omtalt ordningen som en ordning med personaljournal, mens departementet har valgt å omtale ordningen som en ordning med personalliste.

Både Skatteunndragelsesutvalgets utredning og Bokføringsstandardstyrets rapport har vært på høring.

Departementet foreslår at endringene i bokføringsloven ny § 3 a og i ligningsloven ny § 10-9 og § 11-1 skal tre i kraft fra den tid Kongen bestemmer. Det legges opp til at endringene skal tre i kraft samtidig med at nødvendige forskriftsbestemmelser, herunder bestemmelser om føring og oppbevaring av personallisten i bokføringsforskriften og nærmere bestemmelser om praktiseringen av ordningen med illeggelse av gebyr, trer i kraft.

Departementet legger til grunn at de som vil omfattes av personallisteordningen vil gis veiledning og informasjon i god tid før ordningen trer i kraft, slik at de kan innrette seg etter ordningen. Departementet mener derfor at ordningen bør kunne gjennomføres uten regler om senere implementering av sanksjonsbestemmelser slik som foreslått av NHO Reiseliv og NHO.

3.1.2 Økonomiske og administrative konsekvenser

KONSEKVENSER FOR NÆRINGSDRIVENDE

Innføringen av regler om personalliste medfører en økning i byrdene for næringsdrivende i de aktuelle bransjene. Etter departementets syn vil denne økningen være begrenset. Av hensyn til økonomistyring, herunder lønnsberegning, ansvarsforhold og lignende, vil de fleste virksomheter ha en egeninteresse av å vite hvilke personer som er på jobb, og mange vil ha systemer for tidsregistrering, vaktlister og lignende. For å begrense byrdene vil det tillates bruk av eksisterende arbeidsplaner (vaktlister) dersom disse planene tilfredsstiller kravene etter personallisteordningen. Videre vil skattemyndighetene tilby egne bøker som kan brukes til føring vederlagsfritt, slik som i Sverige. Med den begrensede mengden av informasjon som skal registreres i personallisten, legger departementet til grunn at tilleggsbyrden for de fleste vil være liten. Departementet understreker at ulempene ved ordningen må veies opp mot den forventede positive effekten knyttet til bedring av konkurransevilkår og opprydding i deler av de aktuelle bransjene.

KONSEKVENSER FOR SKATTEETATEN

Ordningen med personalliste forventes å gi økte skatteinntekter. Konsekvensene for skatteetaten vil i hovedsak bestå i økte kostnader til kontroller, informasjon og veiledning, tilpasning av systemer og behandling av klager.

Konsekvensene for skatteetaten vil først og fremst avhenge av de kontrolltiltak som skal iverksettes. For å sikre etterlevelse av regelverket bør det brukes ekstra ressurser til kontrollen på området i en innføringsperiode. Et slikt arbeid vil medføre økt bruk av ressurser og økte kostnader for etaten på området, men kostnadene vil avhenge av omfanget. I tillegg vil det komme kostnader til informasjon til de berørte næringsdrivende, både i forkant og etter innføring av ordningen.

Videre vil innføring av regler om personalliste kreve enkelte tilpasninger og utvikling i skatteetatens IT-systemer. Kostnadene til dette er anslått til om lag 6 mill. kroner.

Skatteetatens kostnader ved innføring av ordningen dekkes innenfor etatens gjeldende budsjettrammer.

3.2 Komiteens merknader

Komiteen slutter seg til regjeringens forslag om innføring av en ordning med personallister. Ordningen er et tiltak for å unngå svart arbeid som omhandler bransjene restaurant-/serveringsvirksom-

het, frisørvirksomhet/skjønnhetspleie og bilpleie/bilverksted.

Komiteen deler departementets syn på at svart arbeid er et samfunnsproblem ved at det offentlige taper inntekter, og at det fører til uheldig konkurransevidning innad i bransjer hvor dette er et problem. Når virksomhetene fortløpende må føre lister over hvilke personer som til enhver tid er på jobb, vil skatte- og avgiftsmyndighetene lettere kunne identifisere svart arbeid ved kontroller på arbeidsplassen. Komiteen støtter departementets vurdering om at dette vil være et godt virkemiddel for skattemyndighetenes kontroll av lønnsområdet.

4. Forslag fra mindretall

Forslag fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre:

Forslag 1

Stortinget ber regjeringen komme tilbake med en helhetlig gjennomgang og drøfting av rettssikkerhets- og personvernutfordringene knyttet til kontrollmyndighetenes innhenting av informasjon som er lagret elektronisk, hvor blant annet forslag om å utvide plikten til å gi kontrollopplysninger til enhver tredjepart, forholdet til taushetsreglene mv. må vurderes på nytt.

5. Komiteens tilråding

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til proposisjonen og rå Stortinget til å gjøre slikt

vedtak til lov

om endringer i ligningsloven og merverdiavgiftsloven mv. (kontrollbestemmelser og personalliste)

I

I lov 13. juni 1980 nr. 24 om ligningsforvaltning gjøres følgende endringer:

§ 3-4 nr. 2 bokstav b skal lyde:

b. inntil skattyteren har besvart spørsmål han har fått etter kapittel 6 om det dokumentet angår,

§ 3-5 skal lyde:

§ 3-5 Varsel og rapport ved kontroll

1. Skattyteren eller andre opplysningspliktige skal gis rimelig varsel og ha rett til å være til stede og uttale seg ved kontroll i medhold av § 6-5. Dette gjelder bare for så vidt det kan gjennomføres uten at formålet med kontrollen settes i fare.

2. Ved kontroll i medhold av § 6-5 skal det skrives rapport eller protokoll som inneholder de faktiske opplysninger som innhentes, for så vidt de gjelder den opplysningspliktige som kontrollen foretas hos.

§ 3-6 nr. 1 skal lyde:

1. Den som får pålegg om å gi opplysninger eller medvirke til kontroll etter § 4-12 eller kapittel 6, kan klage over pålegget dersom han mener at han ikke har plikt eller lovlig adgang til å etterkomme pålegget. Tilsvarende gjelder den som får pålegg om bokføring etter § 6-6.

Ny § 3-13 A skal lyde:

§ 3-13 A *Taushetsplikt i andre lover*

Bestemmelsene i denne lov om plikt til å gi opplysninger begrenser ikke lovbestemt taushetsplikt, med mindre vedkommende bestemmelse fastsetter eller klart forutsetter at taushetsplikten ikke skal gjelde.

Kapittel 4 overskriften skal lyde:

Kapittel 4. Opplysningsplikt for skattyter

§ 4-8 oppheves.

§ 4-9 nr. 7 oppheves. Nåværende § 4-9 nr. 8 blir ny nr. 7.

§ 4-10 oppheves.

§ 4-11 oppheves.

§ 4-13 oppheves.

§ 4-15 oppheves.

Kapittel 5 overskriften skal lyde:

Kapittel 5. Opplysningsplikt for tredjepart

§ 5-1 til § 5-12 skal lyde:

§ 5-1 *Alminnelige bestemmelser*

Den som har opplysningsplikt etter dette kapittel skal innrette sin bokføring slik at opplysningene kan gis og kontrolleres. Departementet kan gi forskrifter om hvordan bokføringen skal innrettes.

§ 5-2 *Om lønnsopplysninger mv.*

1. Den som selv eller gjennom andre har utbetalt eller ytet fordel som nevnt i dette nummer, skal gi opplysninger om alt som i siste inntektsår er ytet til den enkelte mottaker. Opplysningene skal omfatte
 - a. lønn og annen godtgjøring for arbeid,
 - b. pensjon, introduksjonsstønad etter introduk-

sjonsloven, kvalifiseringsstønad etter lov 18. desember 2009 nr. 131 om sosiale tjenester i arbeids- og velferdsforvaltningen, føderåd i jord- og skogbruk, livrente som ledd i pensjonsordning i arbeidsforhold, engangs- og avløsningsbeløp for slike ytelser, underholdsbidrag, foreldrepenger, dagpenger under arbeidsløshet, sykepenger og lignende ytelser som skal regnes som skattepliktig inntekt for mottakeren,

- c. drikkepenger med det beløp som skal tas med ved beregning av skattetrekk,
 - d. gratiale, tantieme og godtgjøring til medlem av styre eller representantskap eller til annen tillitsmann,
 - e. provisjon utbetalt til agent eller annen mellommann,
 - f. vederlag for tjenester av teknisk, håndverksmessig, juridisk, regnskapsmessig eller annen art,
 - g. honorar eller annen godtgjøring som er utbetalt opphavsmann til åndsverk,
 - h. reise-, diett- og representasjonsgodtgjøring, samt annen godtgjøring til dekning av utgifter ved utførelse av arbeid, oppdrag eller verv som nevnt under bokstav a til g,
 - i. lott eller part ved fiske eller fangstvirksomhet,
 - j. godtgjøring til medlemmer av faste arbeidslag som utfører arbeid for egen regning,
 - k. godtgjøring for barnepass også når dette skjer i barnepasserens hjem som ledd i selvstendig næringsvirksomhet,
 - l. vederlag til arbeidstaker i forbindelse med opphør av arbeidsforhold i henhold til avskjed, oppsigelse eller avtale med arbeidsgiver.
2. Opplysningsplikten omfatter også vederlag for varer eller andre ytelser som er levert i forbindelse med arbeid som nevnt i nr. 1.
 3. Lønnsopplysningene skal omfatte
 - a. fradrag som er gjort ved lønnsutbetalingene, så som medlemsinnskudd til tjenestepensjonsordning og fradragsberettiget fagforeningskontingent mv. Det samme gjelder fradragsberettiget fagforeningskontingent som lønnstakeren legitimerer å ha betalt direkte til sin fagforening, og
 - b. inntektsfradrag som gis ved ligningen, så som sjømannsfradrag mv.

§ 5-3 *Om fordringer og gjeld mv.*

1. Plikt til å gi opplysninger om innskuddskonti og lånekonti har:
 - a. finansinstitusjoner (jf. lov 10. juni 1988 nr. 40 om finansieringsvirksomhet § 1-3) og

andre som driver utlånsvirksomhet eller låneformidling som næring,

- b. verdipapirforetak (jf. lov 29. juni 2007 nr. 75 om verdipapirhandel § 2-3 første ledd) og andre som har penger til forvaltning,
- c. pensjonskasser.

Opplysningene skal vise den enkelte kundes innestående og utestående beløp for hver konto pr. 1. januar eller ved oppgjør av kontoen i løpet av foregående år. Opplysningene skal også vise renter påløpt siste år, jf. skatteloven § 14-2, jf. § 14-20.

2. Opplysningspliktige som nevnt i nr. 1 plikter etter nærmere spesifikasjoner fra Skattedirektoratet å gi opplysninger om kontonummer som er aktuelle for overføring av eventuelle tilgodebeløp etter skatteavregning.
3. Aksjeselskap, allmennaksjeselskap samt likestilte selskap og sammenslutninger som nevnt i skatteloven § 10-1, og deltakerlignet selskap, jf. skatteloven § 10-40, plikter å gi opplysninger om gjeld og rentebetalinger til personlig skattyter. Opplysningene spesifiseres slik at lånesaldo ved inngangen til hver kalendermåned framgår. Bestemmelsen gjelder ikke for lån knyttet til mengdegjeldsbrev og innskudd i bank.

§ 5-4 Om finansielle instrumenter mv.

1. Verdipapirregistre skal gi opplysninger som viser den enkelte investors samlede beholdning av finansielle instrumenter per 1. januar og 31. desember siste år, eller ved opprettelse eller oppgjør av kontoen i løpet av året. Opplysningene skal også vise årlig avkastning på finansielle instrumenter.
2. Departementet kan ved forskrift bestemme at verdipapirregistre skal gi opplysninger som viser registrerte transaksjoner på en eller flere av investors verdipapirkonti i en bestemt periode.
3. Verdipapirregistre skal gi opplysninger om forhold som kan få betydning for skattleggingen av den enkelte investor ved utdeling av utbytte fra, og realisasjon av, aksjer. Likt med aksje regnes grunnfondsbevis, medlemskap og andre andeler i selskap og sammenslutning som omfattes av skatteloven § 10-1. Det skal blant annet gis opplysninger om erverv og avganger i løpet av inntektsåret, om utdelt utbytte og om beholdning ved utgangen av inntektsåret. Departementet kan i forskrift bestemme at det skal gis opplysninger om forhold som nevnt for tidligere år.

§ 5-5 Om kjøp, salg, leie, utbetalinger mv.

1. Den som har leid fast eiendom som ikke utelukkende skal tjene hans eget boligbehov, skal gi opplysninger om påløpt leie samt utbetaling i siste

te år til den enkelte utleier uansett om leieren har foretatt utbetalingen selv. Den som mot godtgjøring har formidlet leie av fast eiendom skal gi opplysninger om inngåtte kontrakter siste år med den enkelte utleier og gi opp avtalt leie og i tilfelle leie som er påløpt, og leie som vedkommende har betalt eller formidlet betaling av.

2. Allmenning skal gi opplysninger om hva den enkelte bruksberettigede i siste år har mottatt fra allmenningen av trevirke, i kontanter, rabatter eller andre fordeler og samtidig meddele hvor stor del av det utdelte som blir skattlagt på allmenningens hånd.
3. Forsikringsselskaper og Norsk Pasientskadeerstatning skal gi opplysninger om utbetalinger i siste år, herunder tilbakebetaling av forsikringspremie, til forsikrede og skadelidte, med opplysninger om forsikringens art mv. Forsikringsselskaper, banker og forvaltningsselskaper for verdipapirfond skal gi opplysninger om utbetalinger fra individuelle pensjonsavtaler (IPA) mv. til rettighetshaver, begunstiget, bo eller arving i siste år. Det samme gjelder for utbetalinger etter innskuddspensjonsloven.
4. Pelsdyrnæringens Markedsutjevningfond skal levere årlig oversikt over medlemskontienes saldo og bevegelse.
5. Næringsdrivende som utøver næring ved å kjøpe eller omsette landbruksprodukter (herunder levende dyr) skal gi opplysninger om all omsetning med produsentene.
6. Godkjent salgsorganisasjon for fisk, jf. lov 14. desember 1951 nr. 3 om omsetning av råfisk § 2, skal gi opplysninger om all omsetning av råfisk som i førstehånd er omsatt eller godkjent omsatt gjennom salgsorganisasjonen.
7. *Drosjesentraler skal gi opplysninger fra skiftlapen for løyvehavere som er tilsluttet sentralen.*
8. *Opplysningsplikten etter nr. 4, 5, 6 og 7 gjelder uavhengig av om vedkommende foretar eller mottar betalinger selv.*

§ 5-6 Om rapportering av oppdragstakere og arbeidstakere

1. Næringsdrivende og offentlige organer som gir noen et oppdrag i riket eller på kontinentalsokkelen, skal gi opplysninger om oppdraget og eventuelle underoppdrag, dersom disse utføres av person bosatt i utlandet eller selskap hjemmehørende i utlandet. Rapporteringsplikten omfatter opplysninger om hovedoppdragsgiveren i kontraktskjeden, oppdragstakeren og arbeidstakerne som oppdragstakeren benytter til å utføre oppdraget. Oppdragstaker har plikt til å gi opplysninger om egne arbeidstakere som benyttes til å utføre oppdrag etter første punktum.

2. For oppdrag i riket som ikke utføres på sted for bygge- og monteringsvirksomhet, skal det bare gis opplysninger etter nr. 1 dersom oppdraget utføres på sted som står under oppdragsgiverens kontroll.
3. Opplysninger skal gis snarest etter at kontrakt er inngått, og senest 14 dager etter at arbeidet er påbegynt. Opplysninger om arbeidets avslutning skal gis senest 14 dager etter avslutningen.
4. Departementet kan bestemme at rapporteringsplikten etter nr. 1 også skal gjelde for oppdrag til enkelte grupper av oppdragstakere som ikke er bosatt eller hjemmehørende i utlandet.

§ 5-7 Om aksjonærer mv.

1. Aksjeselskaper og allmennaksjeselskaper skal gi opplysninger om forhold som har betydning for skattleggingen av aksjonærene, bl.a. over
 - a. aksjekapitalens størrelse og aksjenes antall og størrelse, herunder endringer i løpet av inntektsåret som følge av stiftelse, emisjoner, fusjon, fisjon mv.,
 - b. eiere av aksjer pr. 1. januar i ligningsåret, identifisert ved fødselsnummer, organisasjonsnummer eller D-nummer, endringer av aksjonærsammensetningen i løpet av inntektsåret, utdelt utbytte, og øvrige opplysninger som kan få betydning for skattleggingen av den enkelte aksjonær ved realisasjon av aksjer,
 - c. aksjenes formuesverdi, hvis aksjene ikke er børsnoterte.
2. Skattekontoret kan pålegge selskapet å levere ny oppgave over aksjonærene og deres skattekommuner når verdsettingen av selskapets aksjer er endret.
3. Bestemmelsene i nr. 1 og 2 gjelder tilsvarende for sparebanker, gjensidige forsikringsselskaper, samvirkeforetak av låntakere, og selveiende finansieringsforetak som har utstedt grunnfondsbevis, jf. sparebankloven § 2 annet ledd, forsikringsloven § 4-2 annet ledd og finansieringsvirksomhetsloven og for selskaper og sammenslutninger der medlemmene har begrenset ansvar og som noen eier formuesandeler i eller mottar inntektsandeler fra, unntatt boligselskaper hvor andelshaverne lignes etter skatteloven § 7-3.
4. Departementet kan i forskrift bestemme at det skal gis opplysninger om forhold som nevnt for tidligere år, samt begrense plikten etter nr. 1 og 2 for selskaper som nevnt i nr. 3.

§ 5-8 Om arv mv.

Offentlige myndigheter som beregner eller krever inn arveavgift og testamentsfullbyrdere plikter

uten hensyn til mulig taushetsplikt å gi de opplysninger som departementet gir forskrifter om til kontroll med ligningen.

§ 5-9 Om annen opplysningsplikt for tredjepart

Det skal gis opplysninger til ligningsmyndighetene fra

- a. livsforsikringsselskaper om forsikringstakernes og de forsikredes navn, fødselsnummer, adresse, forsikringsbeløp, gjenkjøpsverdi, betalte premiebeløp mv.,
- b. banker og andre spareinstitusjoner om kontrakter om boligsparing for ungdom med opplysninger om sparerens navn, fødselsnummer, adresse, sparebeløp, avkastning mv.,
- c. forvaltningsselskaper om innskudd som er gjort i verdipapirfond,
- d. institutter som forestår vitenskapelig forskning eller yrkesopplæring om tilskudd som gir giveren rett til fradrag etter skatteloven § 6-42,
- e. institusjoner som mottar betaling for pass og stell av barn om kostnader som er påløpt i året for foreldre og andre foresatte for pass og stell av barn,
- f. livsforsikringsselskaper, banker og forvaltningsselskaper for verdipapirfond om rettighetshaver og de begunstigedes navn, fødselsnummer, adresse, sparebeløp, gjenkjøpsverdi, betalt innskudd mv. for individuelle pensjonsavtaler (IPA). Tilsvarende gjelder for innskuddspensjon etter innskuddspensjonsloven.
- g. selskaper, stiftelser og sammenslutninger som nevnt i skatteloven § 6-50 om gaver som gir giveren rett til fradrag etter nevnte bestemmelse, med opplysning om giverens navn og fødselsnummer/organisasjonsnummer,
- h. boligselskap og boligsameier som omfattes av skatteloven §§ 7-3 og 7-11 om fordeling av inntekter, kostnader, formue og gjeld mellom andelshaverne eller sameierne.

§ 5-10 Hvem opplysningsplikten påligger

1. I enkeltpersonforetak påligger opplysningsplikten etter dette kapittel innehaveren. I selskap, samvirkeforetak, forening, institusjon eller innretning påligger opplysningsplikten den daglige leder av virksomheten, eller hvis det ikke er noen daglig leder, styrets formann. Er selskap mv. som nevnt i forrige punktum ikke skattepliktig, påligger opplysningsplikten også revisor.
2. Opplysningsplikten etter § 5-2 nr. 1 bokstav i påligger reder og fører (hovedsmann, notbas) for fiske- og fangstfartøy, mens opplysningsplikten etter § 5-2 nr. bokstav j påligger formannen for arbeidslaget. Når det foreligger forhold som nevnt i skattebetalingsloven § 4-1 annet ledd, påligger opplysningsplikten den som har plikt til å

foreta forskuddstrekk. Opplysningsplikten etter § 5-5 nr. 4 påligger fondsstyret.

§ 5-11 Identifikasjon av skattyter og kopi av opplysninger

1. Oppgaver som nevnt i dette kapittel skal for personlige skattytere inneholde fødselsnummer (ellevet siffer). For selskaper, samvirkeforetak, foreninger, sammenslutninger mv. skal oppgaven inneholde organisasjonsnummer, eller når slikt ikke finnes, annen identifikasjon etter regler gitt av Skattedirektoratet.
2. Den opplysningspliktige kan kreve at skattyter oppgir sitt fødsels- eller organisasjonsnummer. Den opplysningspliktige kan registrere slik identifikasjon også på grunnlag av opplysninger fra andre enn skattyter.
3. Skattyter skal ha kopi av opplysninger som nevnt i dette kapittel. Det skal fremgå av kopien (årsoppgaven) at opplysninger også er sendt ligningsmyndighetene.
4. Oppgave etter dette kapittel som er forhåndsutfyllt med opplysninger om den opplysningspliktige og skattyter, kan gjøres tilgjengelig for den opplysningspliktige ved elektronisk kommunikasjon. Opplysninger som er rapportert etter § 5-6 kan på samme måte gjøres tilgjengelig for oppdragsgiver og oppdragstaker.

§ 5-12 Forskrifter, skjemaer mv.

1. Departementet kan gi forskrifter om utfylling og gjennomføring av opplysningsplikten etter dette kapittel. Forskriftene kan begrense og frita for opplysningsplikt, og fravike lovens regler om hvor og når opplysningene skal gis.
2. Departementet kan i forskrift
 - a. gi bestemmelser om bekreftelse av opplysninger fra revisor,
 - b. gi bestemmelser om den opplysningspliktiges underskrift,
 - c. gi bestemmelser om hvordan opplysninger skal gis.
3. Departementet kan fastsette skjemaer som skal nyttes når det gis opplysninger.

Kapittel 6 overskriften skal lyde:

Kapittel 6. Kontroll

§ 6-1 til § 6-10 skal lyde:

§ 6-1 Kontrollopplysninger fra skattyter

1. Den som omfattes av § 4-2 nr. 1 skal etter krav fra ligningsmyndighetene gi opplysninger som kan ha betydning for vedkommendes bokføring eller ligning og kontrollen av denne. Ligningsmyndighetene kan kreve at skattyter dokumenterer opplysningene ved for eksempel å gi innsyn i, legge

fram, sammenstille, utlevere eller sende inn regnskapsmateriale med bilag, kontrakter, korrespondanse, styreprotokoller, elektroniske programmer og programsystemer.

2. Skattyter som direkte eller indirekte har eierinteresse i utenlandsk selskap eller innretning, skal etter krav fra ligningsmyndighetene gi opplysninger om det utenlandske selskapet eller innretningen. Ligningsmyndighetene kan kreve at skattyter dokumenterer opplysningene på en slik måte som nevnt i nr. 1, såfremt dokumentasjonen er i skattyters besittelse. Dersom eierandelen utgjør 50 pst. eller mer, eller skattyter har bestemmende innflytelse i det utenlandske selskap eller innretning, plikter skattyter å fremskaffe opplysningene. Skattyter plikter å oppbevare dokumentasjonen i 10 år etter utløpet av vedkommende inntektsår. Departementet kan i forskrift frita for og avgrense oppbevaringsplikten, samt plikten til å fremskaffe opplysninger vedrørende utenlandsk selskap eller innretning.
3. Den som kan pålegges å gi opplysninger etter denne bestemmelse, har plikt til å legge fram opplysninger uten hensyn til den taushetsplikt vedkommende er pålagt ved lov eller på annen måte. Opplysninger som angår rikets sikkerhet kan likevel bare kreves framlagt etter samtykke fra Kongen.
4. I enkeltpersonforetak påhviler opplysningsplikten etter nr. 1 til 3 foretakets innehaver. I selskap, samvirkeforetak, forening, institusjon eller innretning påhviler plikten den daglige leder av virksomheten, eller styrelederen dersom virksomheten ikke har daglig leder. For person bosatt i utlandet eller selskap eller innretning hjemmehørende i utlandet påhviler plikten personens, selskapets eller innretningens norske representant.

§ 6-2 Kontrollopplysninger fra tredjepart

1. Enhver tredjepart plikter etter krav fra ligningsmyndighetene å gi opplysninger som kan ha betydning for noens ligning.
2. I den utstrekning opplysningene ikke knytter seg til deres næringsvirksomhet, plikter fysiske personer likevel bare å gi opplysninger i følgende tilfeller:
 - a. Den som lar utføre arbeid på bygg eller anlegg, plikter etter krav fra ligningsmyndighetene å gi opplysninger om hvem som har levert materialer mv. og hvem som for egen regning har medvirket til arbeidet. Det skal gis opplysninger om varelevering og -kjøp, tjenester, vederlag og andre forhold som knytter seg til det enkelte mellomværendet og oppgjøret for dette.

- b. Enhver skyldner eller fordringshaver plikter etter krav fra ligningsmyndighetene å gi opplysninger om tilgodehavende og gjeld som navngitt person, bo, selskap eller innretning har, og om renter, provisjoner mv. som knytter seg til fordringen eller gjelden.
 - c. Den som ved leie eller på annen måte stiller fast eiendom helt eller delvis til rådighet for noen, eller bestyrer forretninger for noen, plikter etter krav fra ligningsmyndighetene å gi de opplysninger om forholdet som har betydning for spørsmålet om vedkommende er skattepliktig til kommunen og for omfanget av skatteplikten.
 - d. Den som har utbetalt eller ytet lønn eller annen godtgjøring for arbeid, plikter etter krav fra ligningsmyndighetene å gi opplysninger om alt som i siste inntektsår er ytet til den enkelte mottaker.
 - e. Oppdragsgivere plikter etter krav fra ligningsmyndighetene å gi opplysninger om de mellommenn vedkommende har gitt oppdrag, og om størrelsen av vederlag som omfattes av oppdraget gjennom et nærmere angitt tidsrom.
3. Innhenting av opplysninger for målretting av kontroller kan bare foretas når det foreligger særlig grunn.
 4. Ligningsmyndighetene kan kreve at tredjepart dokumenterer opplysningene på en slik måte som nevnt i § 6-1 nr. 1 annet punktum.
 5. I enkeltpersonforetak påhviler opplysningsplikten etter nr. 1 til 4 foretakets innehaver. I selskap, forening, institusjon eller innretning påhviler plikten den daglige leder av virksomheten, eller styrelederen dersom virksomheten ikke har daglig leder.

§ 6-3 Kontrollopplysninger fra offentlig organ

1. Offentlige myndigheter, innretninger mv. og tjenestemenn plikter etter krav fra ligningsmyndighetene å gi de opplysninger som de er blitt kjent med i sitt arbeid, og skal i nødvendig utstrekning gi utskrift av protokoll, kopi av dokumenter mv.
2. Uten hinder av taushetsplikt som de ellers har, skal
 - a. myndigheter som fastsetter eller innkrever skatt, toll eller avgifter eller som utbetaler erstatninger, tilskudd, bidrag, trygder, stønader mv., etter krav fra ligningsmyndighetene gi opplysninger om de fastsatte, innkrevde eller utbetalte beløp og om grunnlaget for dem,
 - b. myndigheter som er tillagt kontrollerende funksjoner etter lov 29. juni 2007 nr. 75 om verdipapirhandel, etter krav fra ligningsmyndighetene gi opplysninger som de er blitt

- kjent med under dette arbeidet, såfremt opplysningene er gitt kontrollorganet i medhold av lovbestemt opplysningsplikt,
 - c. myndigheter som er tillagt kontrollerende funksjoner etter lov 29. juni 2007 nr. 73 om eiendomsmegling, etter krav fra ligningsmyndighetene gi opplysninger som de er blitt kjent med under dette arbeidet,
 - d. konfliktrådene etter krav fra ligningsmyndighetene gi opplysninger om innholdet i avtale inngått under megling i konfliktråd, jf. lov 15. mars 1991 nr. 3 om konfliktråd.
3. Departementet kan gi forskrifter om at opplysninger etter nr. 1 og nr. 2 bokstav a, b og c skal gis om ikke navngitt person, bo, selskap eller innretning.
 4. Arbeids- og velferdsetatens innkrevingssentral og Statens Innkrevingssentral skal gi opplysninger til ligningsmyndighetene om pliktig underholdsbidrag mottatt fra bidragspliktige. De plikter også å gi opplysning om de bidragspliktiges gjeld og andre mellomværender med innkrevingsentralen.

§ 6-4 Kontrollopplysninger fra tilbyder av tilgang til elektronisk kommunikasjonsnett eller -tjeneste

Når særlige hensyn gjør det nødvendig, og det foreligger mistanke om overtredelse av bestemmelser gitt i eller i medhold av denne lov, kan Skattedirektoratet eller den direktoratet gir fullmakt, pålegge tilbyder av tilgang til elektronisk kommunikasjonsnett eller -tjeneste å gi opplysninger om avtalebasert hemmelig telefonnummer eller andre abonnementsopplysninger, samt elektronisk kommunikasjonsadresse.

§ 6-5 Kontroll hos den opplysningspliktige

1. Ligningsmyndighetene kan foreta kontrollundersøkelse hos den som plikter å gi opplysninger etter denne lov. De opplysningspliktige plikter likevel ikke å gi adgang til kontrollundersøkelse i deres private hjem, med mindre næringsvirksomhet utøves fra den næringsdrivendes private hjem.
2. Ved kontrollundersøkelse som nevnt i nr. 1 skal den opplysningspliktige gi opplysninger som vedkommende plikter å gi ved kontroll etter § 6-1 til § 6-4. Den opplysningspliktige skal videre gi ligningsmyndighetene adgang til befarig, besiktigelse, gjennomsyn av arkiver, opptelling av eiendeler, taksering mv. av fast eiendom, anlegg, innretninger, transportmidler mv. Ved gjennomsyn av virksomhetens arkiver kan ligningsmyndighetene foreta kopiering til datalagringsme-

dium for senere gjennomgang hos den opplysningspliktige eller hos ligningsmyndighetene.

3. Den opplysningspliktige eller en fullmektig for ham skal når ligningsmyndighetene krever det, være til stede ved kontroll som nevnt i nr. 1 og yte nødvendig veiledning og bistand.
4. I enkeltpersonforetak påhviler pliktene etter nr. 1 til 3 foretakets innehaver. I selskap, samvirkeforetak, forening, institusjon eller innretning påhviler pliktene den daglige leder av virksomheten, eller styrelederen dersom virksomheten ikke har daglig leder. For person bosatt i utlandet eller selskap eller innretning hjemmehørende i utlandet påhviler pliktene personens, selskapets eller innretningens norske representant.
5. Departementet kan samtykke i at representant for skattemyndighetene i en annen stat kan være til stede ved kontroll som nevnt i nr. 1 når det på gjensidig grunnlag er inngått overenskomst om dette med vedkommende stat.

§ 6-6 Pålegg om bokføring mv.

1. Ligningsmyndighetene kan pålegge bokføringspliktig som omfattes av § 4-2 nr. 1 å oppfylle sin plikt til å innrette bokføringen, spesifikasjonen, dokumentasjonen og oppbevaringen av regnskapsopplysninger i samsvar med regler gitt i eller i medhold av lov 19. november 2004 nr. 73 om bokføring. Pålegg om bokføring rettes til styret i selskap, samvirkeforetak, forening, innretning eller organisasjon, og sendes hvert medlem. Det skal fastsettes en frist for oppfyllelse. Fristen skal være minimum fire uker og ikke lenger enn ett år.
2. Departementet kan gi forskrifter om at skattyter som driver næringsvirksomhet av bestemt art eller utleie av hus, skal ha plikt til å føre regnskap. Departementet kan også gi forskrifter om regnskapsføringen og årsoppgjøret, hvilke bøker som skal føres og hvilke legitimasjoner som kan kreves for inntekts- og utgiftsposter. Slike forskrifter kan også gis for næringsdrivende som er pålagt regnskapsplikt i lov.

§ 6-7 Pålegg om revisjon

1. Når skattyters årsregnskap er fastsatt i strid med bestemmelser i eller i medhold av regnskapsloven eller bokføringsloven eller god regnskapskikk eller bokføringsskikk, kan ligningsmyndighetene pålegge at ett eller flere årsregnskap revideres av en registrert eller statsautorisert revisor i samsvar med revisorloven § 2-2 for følgende selskap:
 - a. aksjeselskap der det er truffet beslutning i medhold av fullmakt etter aksjeloven § 7-6,

- b. selskap som nevnt i regnskapsloven § 1-2 første ledd nr. 13 som er organisert etter en utenlandsk selskapsform som i det vesentligste tilsvarer definisjonen av aksjeselskap i aksjeloven § 1-1 annet ledd, og som ikke har revisjonsplikt etter revisorloven § 2-1.
2. Pålegg om revisjon kan gis på grunnlag av forhold som nevnt i første ledd knyttet til årsregnskapet for siste regnskapsår samt de tre foregående årene.
3. Pålegg om revisjon kan ikke gjøres gjeldende for mer enn tre regnskapsår.
4. Pålegg om revisjon rettes til styret i selskapet.
5. Selskap som får pålegg om revisjon, kan klage over pålegget dersom det mener at det ikke har plikt eller lovlig adgang til å etterkomme pålegget. Klagen må være skriftlig og skal settes fram innen tre uker. Ligningsmyndighetene kan bestemme at pålegget ikke skal settes i kraft før klagen er avgjort.
6. Departementet kan i forskrift fastsette nærmere regler om pålegg om revisjon.

§ 6-8 Politiets bistandsplikt

Politiet skal på anmodning fra ligningsmyndighetene yte bistand ved kontroll etter denne lov. Politiet kan kreve opplysninger og utlevering av materiale som nevnt i § 6-5.

§ 6-9 Plikt til å framvise id-kort

Dersom arbeidsgiver skal utstyre en arbeidstaker med id-kort etter regler gitt i medhold av arbeidsmiljøloven § 4-1 syvende ledd, kan ligningsmyndighetene kreve at arbeidstakeren framviser id-kortet.

§ 6-10 Forskrifter

Departementet kan gi forskrifter om utfylling og gjennomføring av dette kapittel, herunder gi bestemmelser om hvordan opplysninger skal gis.

§ 6-10 A til § 6-17 oppheves.

§ 8-2 nr. 2 skal lyde:

2. Skattyterens oppgaver kan settes til side også når vedkommende ikke innen den frist som ligningsmyndighetene har satt, har gitt opplysninger som de har krevd etter § 6-1, eller har unnlatt å medvirke til kontroll etter § 6-5. Det samme gjelder dersom dokumentasjonsplikten etter § 4-12 nr. 2 ikke er oppfylt innen den frist som er oppgitt der.

§ 8-3 nr. 1 skal lyde:

1. Før skattyterens oppgaver fravikes eller settes til side skal han eller den som på hans vegne har gitt oppgavene, varsles og gis en passende frist for ut-

talelse. Skattyteren må samtidig gjøres kjent med rapport som foreligger om kontroll som nevnt i § 6-5.

§ 10-6 nr. 1 skal lyde:

1. Skattedirektoratet og skattekontoret kan ilegge tredjepart som ikke har etterkommet plikten til å gi opplysninger etter kapittel 5 eller 6 eller adgang til kontroll etter § 6-5, en daglig løpende tvangsmulkt frem til oppfyllelse skjer.

§ 10-6 nr. 2 første punktum skal lyde:

Skattekontoret kan ilegge den som ikke har etterkommet pålegg om bokføring etter § 6-6 nr. 1 innen den fastsatte fristen, en daglig løpende tvangsmulkt frem til utbedring skjer.

§ 10-7 nr. 1 første punktum skal lyde:

Dersom oppdragsgiver forsettlig eller grovt uaktsomt unnlater å oppfylle opplysningsplikten etter § 5-6, kan skattekontoret pålegge oppdragsgiver ansvar for oppdragstakerens forfalte, men ikke innbetalte skatt, arbeidsgiveravgift eller forskuddstrekk.

§ 10-8 nr. 1 skal lyde:

1. Den som ikke gir opplysninger etter kapittel 5 innen de fastsatte frister, kan ilegges et gebyr. Gebyret skal være et fast beløp pr. dag for hver oppgave som ikke leveres. Departementet fastsetter gebyrets størrelse. For opplysninger etter § 5-6 nr. 1 og 2 kan det fastsettes et høyere dagsgebyr.

Ny § 10-9 skal lyde:

§ 10-9 *Overtredelsesgebyr ved manglende etterlevelse av pliktene til å føre og oppbevare personalliste*

1. Skattekontoret kan ilegge den som ikke har oppfylt sine plikter til å føre og oppbevare personalliste gitt i medhold av lov 19. november 2004 nr. 73 om bokføring et overtredelsesgebyr.
2. Gebyret skal utgjøre ti rettsgebyr, jf. lov 17. desember 1982 nr. 86 om rettsgebyr § 1 annet ledd. Ved gjentatt overtredelse innen tolv måneder fra illeggelse av gebyr skal gebyret utgjøre 20 rettsgebyr. Et tilleggsgebyr på to rettsgebyr skal ilegges for hver person som ikke er registrert i svar med bestemmelsene om føring av personalliste.
3. Gebyret kan frafalles dersom overtredelsen er forårsaket av særlige forhold utenfor den bokføringspliktiges kontroll.
4. Vedtak om gebyr kan påklages til Skattedirektoratet innen tre uker.
5. Gebyret tilfaller statskassen.

6. Departementet kan gi forskrift til utfylling og gjennomføring av denne paragraf.

§ 11-1 skal lyde:

§ 11-1 *Søksmål fra skattyter mv.*

1. Rettslig prøving av ligningsavgjørelse etter krav fra skattyteren, rettes mot staten som saksøkt. Tilsvarende gjelder avgjørelse om fastsetting av inntekt og formue fra selskapet, etter krav fra selskap med deltakere som skattlegges etter skatte- loven §§ 10-40 til 10-48, avgjørelser som nevnt i ligningsloven §§ 10-6 og 10-8 etter krav fra den oppgavepliktige og avgjørelser som nevnt i §§ 10-7 og 10-9.
2. Søksmålet anlegges etter vernetingsreglene i lov 17. juni 2005 nr. 90 om mekling og rettergang i sivile tvister. Statens partstilling utøves av skattekontoret der det angrepne forvaltningsvedtak er truffet. Har Riksskattenemnda truffet vedtaket, utøves partsstillingen av Skattedirektoratet.
3. Endelig rettsavgjørelse og forlik er bindende for alle skattekreditorer. Departementet kan gi instruks om utøvelsen av statens partsstilling generelt og i enkeltsaker. Departementet kan i enkeltsaker eller i grupper av saker overta utøvelsen eller overføre den til annen skattemyndighet.
4. Søksmål fra en skattepliktig til prøving av en ligningsavgjørelse må reises innen 6 måneder etter at skatteoppgjøret eller endringsvedtak ble sendt skattyteren. I saker om kildeskatt på utbytte må søksmål til prøving av ligningen reises innen 1. juli året etter ligningsåret, likevel slik at søksmål til prøving av et endringsvedtak kan reises innen 6 måneder etter at vedtaket ble sendt skattyteren. Når endringssak er gjennomført etter § 3-11 nr. 4, jf. § 8-3 nr. 5, regnes søksmålsfristen fra nytt skatteoppgjør ble sendt skattyteren. Det kan gis oppfriskning for oversittelse av fristen etter reglene i tvisteloven §§ 16-12 til 16-14. Etter utløpet av denne fristen gjelder likevel fristen i skattebetalingsloven § 17-1 nr. 5 i sak om tvangsfullbyrdelse eller midlertidig sikring.
5. Når domstolen finner at den skattepliktige bare skal betale en del av den ilignede skatten, og det ikke foreligger tilstrekkelige opplysninger til å fastslå det riktige skattebeløpet, skal den i domslutningen angi hvordan ny ligning blir å utføre. Finner domstolen at en ligningsavgjørelse ikke kan opprettholdes på grunn av formelle mangler, henvises avgjørelsen til ny behandling av vedkommende ligningsmyndighet.

II

I lov 29. november 1996 nr. 68 om skatt til Svalbard gjøres følgende endringer:

§ 4-3 første ledd skal lyde:

Ved gjennomføring av ligning mv. gjelder ligningsloven kapittel 3 til 12 med mindre annet er særskilt bestemt eller følger av denne lov. I ligningsloven unntas fra anvendelse § 6-6 nr. 2 om regnskapsplikt og § 8-5 om særskilt avgjørelsesmyndighet.

§ 4-5 første ledd skal lyde:

Lønnsoppgave leveres til skattekontoret innen utgangen av januar året etter inntektsåret. Andre kontrollopplysninger og ligningsoppgaver som nevnt i ligningsloven kapittel 5, leveres til skattekontoret innen utgangen av februar året etter inntektsåret.

III

I lov 13. desember 1996 nr. 87 om skatt på honorar til utenlandske artister m.v. gjøres følgende endringer:

§ 11 tredje ledd skal lyde:

(3) Oppgjørsblanketten erstatter lønnsoppgave etter ligningsloven § 5-2, men har for øvrig samme virkning.

IV

I lov 26. mars 1999 nr. 14 om skatt av formue og inntekt gjøres følgende endringer:

§ 5-15 første ledd bokstav i skal lyde:

- i. arbeidsvederlag som ikke er virksomhetsinntekt, når beløpet er under grensen for lønnsinnberetningsplikt etter forskrift gitt med hjemmel i ligningsloven § 5-12, jf. § 5-2,

§ 10-34 annet ledd skal lyde:

(2) Når det har skjedd en slik omfordeling skal selskapet uten ugrunnet opphold, og senest ved utgangen av omfordelingsåret, sende melding om omfordelingen til skattekontoret. Dette gjelder likevel ikke selskap som omfattes av ligningsloven § 5-7 nr. 1-2. Departementet kan gi nærmere regler om omfordelingsmelding etter denne bestemmelse.

V

I lov 19. november 2004 nr. 73 om bokføring gjøres følgende endring:

Ny § 3 a skal lyde:

§ 3 a *Personalliste*

Arbeidsgivere i de bransjer departementet bestemmer, skal føre personalliste.

VI

I lov 17. juni 2005 nr. 67 om betaling og innkreving av skatte- og avgiftskrav skal § 10-30 annet ledd lyde:

(2) Beløp som nevnt i merverdiavgiftsloven § 11-4 annet ledd forfaller til betaling samme dag som det skal leveres melding etter merverdiavgiftsloven § 15-11 annet ledd.

VII

I lov 21. desember 2007 nr. 119 om toll og vareførsel skal ny § 13-3 a lyde:

§ 13-3 a *Kontrollopplysninger om tollskyld*

(1) Den som har plikt til å gi opplysninger etter denne loven, skal etter krav fra tollmyndighetene gi opplysninger som kan ha betydning for tollskyld.

(2) § 13-4 første ledd tredje punktum gjelder tilsvarende så langt den passer.

VIII

I lov 19. juni 2009 nr. 58 om merverdiavgift gjøres følgende endringer:

§ 1-3 første ledd bokstav g skal lyde:

- g) unntak fra loven: omsetning og uttak som ikke er omfattet av loven, likevel slik at §§ 16-1 og 16-6 gjelder,

§ 11-4 annet ledd skal lyde:

(2) Den som ikke er avgiftssubjekt og som i strid med § 15-11 første ledd har oppgitt beløp uriktig betegnet som merverdiavgift i salgsdokumentasjon, skal betale beløpet.

§ 13-3 første ledd skal lyde:

(1) § 13-2, kapittel 14, §§ 15-1 til 15-9, § 15-10, § 15-11, kapittel 17, kapittel 18, § 19-1, § 19-2, § 20-1 tredje ledd, § 20-2, § 21-2 og § 21-3 gjelder ikke for merverdiavgift som påløper ved innførsel av varer.

§ 13-3 annet ledd skal lyde:

(2) Den som ved innførsel av varer er ansvarlig for merverdiavgiften etter § 11-2, skal tollbehandle varene etter reglene i tolloven. Tolloven § 12-1, § 12-1 a, §§ 12-10 til 12-12, § 12-14 og § 16-10 gjelder tilsvarende.

Ny § 13-4 skal lyde:

§ 13-4 *Varsel og rapport ved kontroll*

(1) Avgiftssubjektet og andre opplysningspliktige skal gis rimelig varsel og ha rett til å være til stede og uttale seg ved kontroll i medhold av § 16-6. Dette

gjelder bare for så vidt det kan gjennomføres uten at formålet med kontrollen settes i fare.

(2) Ved kontroll i medhold av § 16-6 skal det skrives rapport eller protokoll som inneholder de faktiske opplysninger som innhentes, for så vidt de gjelder den opplysningspliktige som kontrollen foretas hos.

Kapittel 15 avsnitt II overskriften skal lyde:

II Dokumentasjonsplikt

§ 15-11 oppheves.

§ 15-12 oppheves.

§ 15-12a oppheves.

§ 15-13 oppheves.

I kapittel 15 avsnitt III blir nåværende § 15-14 ny § 15-11.

Kapittel 16 skal lyde:

Kapittel 16. Kontroll

§ 16-1 Kontrollopplysninger fra avgiftssubjektet mv.

(1) Avgiftssubjektet, den som er ansvarlig for merverdiavgift ved innførsel av varer, tilbyder i forenklet registreringsordning, samt den som er pålagt bokføringsplikt etter bokføringsloven § 2 tredje ledd, skal etter krav fra avgiftsmyndighetene gi opplysninger som kan ha betydning for vedkommendes bokføring eller avgiftsplikt. Avgiftsmyndighetene kan kreve at den opplysningspliktige etter første punktum dokumenterer opplysningene ved for eksempel å gi innsyn i, legge fram, sammenstille, utlevere eller sende inn regnskapsmateriale med bilag, kontrakter, korrespondanse, styreprotokoller, elektroniske programmer og programsystemer.

(2) Næringsdrivende som ikke har plikt til å levere omsetningsoppgave, skal gi de opplysninger om virksomheten som avgiftsmyndighetene krever.

(3) Den som kan pålegges å gi opplysninger etter denne bestemmelse har plikt til å legge fram opplysninger uten hensyn til den taushetsplikt han er pålagt ved lov eller på annen måte. Opplysninger som angår rikets sikkerhet kan likevel bare kreves framlagt etter samtykke fra Kongen.

(4) I enkeltpersonforetak påhviler opplysningsplikten foretakets innehaver. I selskap, samvirkeforetak, forening, institusjon eller innretning påhviler plikten den daglige leder av virksomheten, eller styrelederen dersom virksomheten ikke har daglig leder.

§ 16-2 Kontrollopplysninger fra tredjepart

(1) Enhver tredjepart plikter etter krav fra avgiftsmyndighetene å gi opplysninger som kan ha betydning for noens avgiftsplikt.

(2) I den utstrekning opplysningene ikke knytter seg til deres næringsvirksomhet, plikter fysiske personer likevel bare å gi opplysninger i følgende tilfeller:

- a) Den som lar utføre arbeid på bygg eller anlegg, plikter etter krav fra avgiftsmyndighetene å gi opplysninger om hvem som har levert materialer mv. og hvem som for egen regning har medvirket til arbeidet. Det skal gis opplysninger om varelevering og -kjøp, tjenester, vederlag og andre forhold som knytter seg til det enkelte mellomværendet og oppgjøret for dette.
- b) Oppdragsgivere plikter etter krav fra avgiftsmyndighetene å gi opplysninger om de mellommenn vedkommende har gitt oppdrag, og om størrelsen av vederlag som omfattes av oppdraget gjennom et nærmere angitt tidsrom.

(3) Innhenting av opplysninger for målretting av kontroller kan bare foretas når det foreligger særlig grunn.

(4) Avgiftsmyndighetene kan kreve at tredjepart dokumenterer opplysningene på en slik måte som nevnt i § 16-1 første ledd annet punktum.

(5) I enkeltpersonforetak påhviler opplysningsplikten etter første til tredje ledd foretakets innehaver. I selskap, forening, institusjon eller innretning påhviler plikten den daglige leder av virksomheten, eller styrelederen dersom virksomheten ikke har daglig leder.

§ 16-3 Kontrollopplysninger fra offentlig organ

(1) Offentlige myndigheter, innretninger mv. og tjenestemenn plikter etter krav fra avgiftsmyndighetene å gi de opplysninger som de er blitt kjent med i sitt arbeid, og skal i nødvendig utstrekning gi utskrift av protokoll, kopi av dokumenter mv.

(2) Uten hinder av taushetsplikt som de ellers har, skal

- a) myndigheter som fastsetter eller innkrever skatt, toll eller avgifter eller som utbetaler erstatninger, tilskudd, bidrag, trygder, stønader mv., etter krav fra avgiftsmyndighetene gi opplysninger om de fastsatte, innkrevde eller utbetalte beløp og om grunnlaget for dem,
- b) myndigheter som er tillagt kontrollerende funksjoner etter lov 29. juni 2007 nr. 75 om verdipapirhandel, etter krav fra avgiftsmyndighetene gi opplysninger som de er blitt kjent med under dette arbeidet, såfremt opplysningene er gitt kontrollorganet i medhold av lovbestemt opplysningsplikt,
- c) myndigheter som er tillagt kontrollerende funk-

sjoner etter lov 29. juni 2007 nr. 73 om eiendomsmegling, etter krav fra avgiftsmyndighetene gi opplysninger som de er blitt kjent med under dette arbeidet,

- d) konfliktrådene etter krav fra avgiftsmyndighetene gi opplysninger om innholdet i avtale inngått under megling i konfliktråd, jf. lov 15. mars 1991 nr. 3 om megling i konfliktråd.

(3) Departementet kan gi forskrifter om at opplysninger etter første ledd og annet ledd bokstav a, b og c også skal gis om ikke navngitt person, bo, selskap eller innretning. Departementet kan også gi forskrift om at opplysninger til bruk for direkte kontroll av oppgaver skal leveres elektronisk, herunder om vilkår for slik levering.

§ 16-4 *Kontrollopplysninger fra tilbyder av elektronisk kommunikasjonsnett eller -tjeneste*

Når særlige hensyn gjør det nødvendig, og det foreligger mistanke om overtredelse av bestemmelser gitt i eller i medhold av denne lov, kan Skattedirektoratet eller den direktoratet gir fullmakt pålegge tilbyder av tilgang til elektronisk kommunikasjonsnett eller -tjeneste å gi opplysninger om avtalebasert hemmelig telefonnummer eller andre abonnementsopplysninger, samt elektronisk kommunikasjonsadresse.

§ 16-5 *Opplysningsplikt etter krav ved skifte av dødsbo*

Utstedes det proklama ved skifte av dødsbo, plikter loddeiere, tingrettsdommer, testamentfullbyrder og andre som yter hjelp ved skifteoppgjøret, å gi de opplysninger som avgiftsmyndighetene finner nødvendig for å avgjøre om boet skylder merverdiavgift.

§ 16-6 *Kontroll hos den opplysningspliktige*

(1) Avgiftsmyndighetene kan foreta kontrollundersøkelse hos den som plikter å gi opplysninger etter denne lov. De opplysningspliktige plikter likevel ikke å gi adgang til kontrollundersøkelse i deres private hjem, med mindre næringsvirksomhet utøves fra den næringsdrivendes private hjem.

(2) Ved kontrollundersøkelse som nevnt i første ledd skal den opplysningspliktige gi opplysninger som vedkommende plikter å gi ved kontroll etter § 16-1 til § 16-5. Den opplysningspliktige skal videre gi avgiftsmyndighetene adgang til befaringsbesiktigelse, gjennomsyn av arkiver, opptelling av eiendeler, taksering mv. av fast eiendom, anlegg, innretninger, transportmidler mv. Ved gjennomsyn av virksomhetens arkiver kan avgiftsmyndighetene foreta kopiering til datalagringsmedium for senere gjennomgang hos den opplysningspliktige eller hos avgiftsmyndighetene.

(3) Den opplysningspliktige eller en fullmektig for ham skal når avgiftsmyndighetene krever det, være til stede ved kontroll som nevnt i første ledd og yte nødvendig veiledning og bistand.

(4) I enkeltpersonforetak påhviler pliktene etter første til tredje ledd foretakets innehaver. I selskap, samvirkeforetak, forening, institusjon eller innretning påhviler pliktene den daglige leder av virksomheten, eller styrelederen dersom virksomheten ikke har daglig leder.

§ 16-7 *Pålegg om bokføring*

(1) Avgiftsmyndighetene kan pålegge bokføringspliktige som plikter å sende oppgave over omsetning mv. etter denne lov eller i henhold til bestemmelser gitt med hjemmel i denne lov, å oppfylle sin plikt til å innrette bokføringen, spesifikasjonen, dokumentasjonen og oppbevaringen av regnskapsopplysninger i samsvar med regler gitt i eller i medhold av bokføringsloven.

(2) Pålegg om bokføring som nevnt i første ledd rettes til styret i selskap, samvirkeforetak, forening, innretning eller organisasjon, og sendes hvert styremedlem. Det skal fastsettes en frist for oppfyllelse. Fristen skal være minimum fire uker og ikke lengre enn ett år.

(3) Ligningsloven § 3-6 om klage over pålegg skal gjelde tilsvarende for klage over bokføringspålegg.

§ 16-8 *Pålegg om revisjon*

(1) Når den avgiftspliktiges årsregnskap er fastsatt i strid med bestemmelser i eller i medhold av regnskapsloven eller bokføringsloven eller god regnskapsskikk eller bokføringsskikk, kan avgiftsmyndighetene pålegge at ett eller flere årsregnskap revideres av en registrert eller statsautorisert revisor i samsvar med revisorloven § 2-2 for følgende selskap:

- aksjeselskap der det er truffet beslutning i medhold av fullmakt etter aksjeloven § 7-6,
- selskap som nevnt i regnskapsloven § 1-2 første ledd nr. 13 som er organisert etter en utenlandsk selskapsform som i det vesentligste tilsvarende definisjonen av aksjeselskap i aksjeloven § 1-1 annet ledd, og som ikke har revisjonsplikt etter revisorloven § 2-1.

(2) Pålegg om revisjon kan gis på grunnlag av forhold som nevnt i første ledd knyttet til årsregnskapet for siste regnskapsår samt de tre foregående årene.

(3) Pålegg om revisjon kan ikke gjøres gjeldende for mer enn tre regnskapsår.

(4) Pålegg om revisjon rettes til styret i selskapet.

(5) Selskap som får pålegg om revisjon, kan klage over pålegget dersom det mener at det ikke har plikt eller lovlig adgang til å etterkomme pålegget.

Klagen må være skriftlig og skal settes fram innen tre uker. Avgiftsmyndighetene kan bestemme at pålegg get ikke skal settes i kraft før klagen er avgjort.

(6) Departementet kan i forskrift fastsette nærmere regler om pålegg om revisjon.

§ 16-9 *Politiets bistandsplikt*

Politiet skal på anmodning fra avgiftsmyndighetene yte bistand ved avgiftskontrollen. Politiet kan kreve opplysninger og utlevering av materiale som nevnt i § 16-6.

§ 16-10 *Plikt til å framvise id-kort*

Dersom arbeidsgiver skal utstyre en arbeidstaker med id-kort etter regler gitt i medhold av arbeidsmiljøloven § 4-1 syvende ledd, kan avgiftsmyndighetene kreve at arbeidstakeren framviser id-kortet.

Ny § 16-11 skal lyde:

§ 16-11 *Forskrifter*

Departementet kan gi forskrifter om utfylling og gjennomføring av dette kapittel, herunder gi bestemmelser om hvordan opplysninger skal gis.

§ 18-2 første ledd skal lyde:

(1) Dersom beløp uriktig betegnet som merverdiavgift ikke er oppgitt i omsetningsoppgave, jf.

§ 15-1 femte ledd, eller i melding, jf. § 15-11 annet ledd, kan avgiftsmyndighetene fastsette beløpet.

§ 21-1 første ledd skal lyde:

(1) Avgiftsmyndighetene kan ilegge tredjepart som ikke har etterkommet plikten til å gi opplysninger etter kapittel 16 eller adgang til kontroll etter § 16-6, en daglig løpende tvangsmulkt fram til oppfyllelse skjer.

§ 21-1 annet ledd første punktum skal lyde:

Avgiftsmyndighetene kan ilegge den som ikke har etterkommet pålegg om bokføring etter § 16-7 innen den fastsatte fristen, en daglig løpende tvangsmulkt fram til utbedring skjer.

§ 21-4 annet ledd første punktum skal lyde:

Den som forsettlig unnlater å registrere seg i Merverdiavgiftsregisteret etter kapittel 2 og 14, eller overtrer bestemmelsene i kapittel 15 eller 16 om opplysningsplikt og kontroll, straffes med bøter eller fengsel inntil tre måneder.

IX

Loven trer i kraft fra den tid Kongen bestemmer. Endringene under del VII trer likevel i kraft straks.

Oslo, i finanskomiteen, den 5. mars 2013

Ketil Solvik-Olsen

fung. leder

Gerd Janne Kristoffersen

ordfører

